

Theater is (niet) voor iedereen

HET VERSCHIL TUSSEN KANSEN EN KEUZES

‘Publieksverbreding’, ‘publieksparticipatie’, ‘sociale mix’.

Deze woorden kenmerken het hedendaagse debat over cultuurbeleid.

Is het theater voor iedereen? Moeten theatermakers aan hun product sleutelen of aan hun communicatie? Of is het een kwestie van culturele competenties? Vanuit haar ervaringen in de basiseducatie kaart Marleen Baeten een aantal misverstanden aan.

Wie slaapt vangt geen vis

In het boekje *Wie slaapt vangt geen vis* voert Joost Houtman in opdracht van Het Toneelhuis gesprekken met Luk Perceval en –onder andere– een aantal politici. Er vallen merkwaardige uitspraken te noteren. Vooral Yves Desmet (politiek hoofdredacteur De Morgen) en Patrick Janssens (partijvoorzitter SP.A) scheren hoge toppen:

‘Alle raamverhalen zijn verkruid en mensen vinden geen context meer waarin ze die universele gevoelens van hoop, verwachting en zingeving kunnen kaderen. Ik weet niet of theater dat kan, maar ik weet wel dat daar een gat in de markt ligt.’ (YVES DESMET, P. 103)

‘Ik ben een bovenmatig theaterliefhebber. Ik zit wel niet in het wereldje, maar ik ga wel heel veel kijken. Ik heb de zoveelste interpretatie van De Meeuw van Tsjechow niet meer nodig om te weten welke nieuwe laag er weer in is ontdekt. “Gelaagdheid is iets dat ik vooral in lasagne apprecieer” zei Rudy Vandendaele ooit. Het zeer sterk op zichzelf betrokken zijn druipt als het ware van het podium.’ (YVES DESMET, P. 133)

‘Het Toneelhuis zou voor een hoog stuntsgehalte moeten staan. Je moet je volgens mij op een soort mediumniveau richten. Je te kunstmatig afzetten

tegenover de commerciële sector is niet goed, want dan leef je in een ivoren toren.’

(YVES DESMET, P. 136)

‘Als je laagdrempelig wilt zijn, is Gene (Bervoets, mb) in overigens gelijklopende omstandigheden een beter keuze dan een acteur met identiek dezelfde kwaliteiten die veel minder bekend is. Dat is ook deel van je promotie. In die zin kun je van de media een bondgenoot maken!’

(PATRICK JANSSENS, P. 147)

‘Cultuur zonder publiek is op het moment dat het geproduceerd wordt niet interessant voor de samenleving. Misschien is het dat wel binnen honderd jaar, maar dat is een andere zaak en dat is trouwens niet mijn eerste bekommernis als politicus.’

(PATRICK JANSSENS, P. 130)

KAREL DE GUCHT (VLD) komt niet zoveel aan het woord, maar hij denkt op een meer genuanceerde manier over kosten en baten in de kunst: *‘Je zal hoe dan ook altijd met een grijze zone zitten waar een zekere permissiviteit van het regime nodig is om een echt cultuurbeleid mogelijk te houden.’* (P. 144)

Het spreken van Mark Eyskens (CD&V) en Chantal Pauwels (Agalev) is ethisch geïnspireerd. *‘Ik denk dat nieuwe boodschappen altijd onbe-*

grepen zijn, maar als ze onbegrepen blijven, worden ze in een steriele spiraal opgenomen die tot niets leidt.’ (MARK EYSKENS, P. 143)

‘Verlaag je drempel niet, maar help mensen over die drempel heen.’ (CHANTAL PAUWELS, P. 132)

De vertaling van deze principes is echter behoorlijk simplistisch. *‘De uitdaging ligt erin om met een stuk naar doelgroepen te zoeken. Ik denk dat jullie met Voader, een stuk over onthechte familierelaties, een hele grote groep mensen voor wie dit een heel relevant verhaal is, niet bereikt hebben. En de sociaal werkers zouden toch naar de Leenane trilogie, een stuk over ouderenzorg, moeten gaan kijken. Die mensen bereiken jullie niet. Om het met een gemakkelijk voorbeeld uit te drukken: bij een voorstelling als Niet alle Marokkanen zijn dieven (van Arne Sierens, productie van HetPaleis, JH) moet toch de helft van de zaal Marokkaan zijn. Als die er niet zitten, is er iets mis.’*

(CHANTAL PAUWELS, P. 131)

‘De meeste toneelstukken eindigen op een les en een ethische inschatting van het gebeurde. En dit is voor ons vandaag de dag van zo’n kolossaal belang, nu we de twintigste eeuw, deze smartelijkste eeuw aller eeuwen, hebben afgesloten.’

(MARK EYSKENS, P. 106)

Volgens Patrick Janssens moet het gesubsidieerde theater zich van het commerciële theater onderscheiden doordat het behalve kwantiteit (volle zalen) ook kwaliteit en een ‘sociale mix’ nastreeft: *‘Gesteld dat je een piramide zou hebben met het elitairste bovenaan en het populairste*